

Retningslinje for Røde Kors Våketjeneste

Retningslinjen for Røde Kors Våketjeneste har hjemmel i den nasjonale bestemmelsen for frivillige i Røde Kors. Retningslinjen vedtas av Landsråd Omsorg.

1. **Målet** med Røde Kors Våketjeneste er at ingen skal måtte dø alene eller føle på ensomhet i sin siste fase av livet.
2. **Målgruppen** er døende mennesker og deres pårørende.

3. **Beskrivelse av Våketjenesten**

Røde Kors Våketjeneste forebygger ensomhet og tilbyr medmenneskelig nærvær til døende mennesker i palliativ behandling, ved å være tilstede på dødsleie der hvor det ikke finnes pårørende tilgjengelig, i påvente av pårørende eller sammen med pårørende. Røde Kors Våketjeneste kan etter avtale våke over døende i institusjon (sykehjem, bofellesskap og sykehus) og i private hjem. Røde Kors Våketjeneste kan også tilby avlastning og være støtte for pårørende der dette er en forutsetning for at pårørende selv kan være tilstede.

4. **Rollen som frivillig i Våketjenesten**

Det forventes at du som frivillig i Røde Kors kjenner til Røde Kors-prinsippene; humanitet, upartiskhet, nøytralitet, uavhengighet, frivillighet, enhet, universalitet. Prinsippene er basis for den frivillige innsatsen i Røde Kors Våketjeneste.

Frivillige er tilstede i livets siste fase inntil døden inntreffer. Den frivillige i Røde Kors Våketjeneste skal være psykisk robust, opptre lyttende og ydmykt overfor den døende og de pårørende. Den frivillige skal fremstå representativ, velstelt, duftnøytral og høflig. Verdighet skal stå i sentrum.

Frivillige kan ikke motta gaver fra døende og deres pårørende.

Aktivitetsleder skal kontaktes om det er usikkerhet rundt Røde Kors rolle og oppdrag.

Ansvar og oppgaver

Frivillige kan utføre de samme oppgavene som pårørende ellers kan være behjelpelig med.

Oppgavene skal aldri ha helsefaglig karakter – selv om den frivillige har helsefaglig bakgrunn.

Den frivillige må evne å se den døendes behov, og har et avklart forhold til døden. Den frivillige skal være nærværende for den døende, men også for pårørende.

Ved å være tilstede og observere, vil frivillige kunne overlevere nyttig og viktig informasjon til helsepersonell som skal gjøre de helsefaglige vurderingene.

Den døende og nærmeste pårørende skal motta informasjon som beskriver hva Røde Kors Våketjeneste er. Den frivillige skal ikke utføre tjenester knyttet til den døendes personlige økonomi, pleie eller medisinbruk.

Den frivillige skal ikke erstatte helsepersonell eller delta i medisiner, sning, stell og annen pleie.

Alderskravet for frivillige i Røde Kors Våketjeneste er 25 år

Personer over 18 år (gjelder både deltaker og frivillig) kan ikke være alene med personer under 18 år.

5. Organisering av aktiviteten

- Røde Kors Våketjeneste kan etableres av Røde Kors foreninger etter en lokal Røde Kors vurdering. Aktiviteten er sidestilt med andre Røde Kors aktiviteter i foreningen. Foreningen utnevner aktivitsleder som bør ha erfaring innen området. Våketjenesten kan i tillegg utnevne en eller flere vaktledere.
- Røde Kors Våketjeneste forutsetter nært samarbeid og samarbeidsavtale med institusjon/kommune/sykehuseier som sikrer tilgang og bidrar til å spre informasjon om tilbudet.
- De frivillige i Våketjenesten kan etter avtale våke over døende i institusjon (sykehjem, bofellesskap og sykehus) og i private hjem i samarbeid med helsetjeneste.
- Oppdraget kan bestilles på aktivitetens vakttelefon av den døende, pårørende eller andre og avsluttes dersom en av partene ønsker det. Det er kun aktivitsleder/vaktleder som kan motta og iverksette våkeoppdrag.
- Nødvendig informasjon for gjennomføring av oppdraget skal gis av bestiller og i forkant av første vakt. Videre vil hver enkelt frivillig overlevere nødvendig informasjon ved vaktskifte.
- Aktivitsleder organiserer vaktene til de frivillige som kan våke alene, sammen med andre frivillige eller sammen med pårørende. Oppdraget organiseres som hovedregel i turnus med flere frivillige, med avtalt varighet på vaktene, etter behov og kapasitet.
- Oppdraget avsluttes når døden inntreffer og det er naturlig for den frivillige å forlate stedet, men kan også avsluttes dersom en av partene ønsker det.

6. Medlemskap

Det er ikke krav om medlemskap for å være frivillig i Røde Kors Våketjeneste, men det oppfordres til medlemskap og deltakelse i foreningsdemokratiet.

7. Politattest

Alle frivillige som skal utføre en aktivitet eller en oppgave for Røde Kors som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor barn (personer under 18 år) eller personer med utviklingshemming, skal vise politattest uten merknad. Røde Kors Våketjeneste krever ikke framvisning av politattest uten merknad.

8. Kompetanse og opplæring

- I tillegg til opplæringen som er felles for alle aktiviteter, Introduksjon til Røde Kors, grunnkurs førstehjelp og grunnkurs psykososial førstehjelp, skal frivillige i Våketjenesten gjennomføre et introduksjons- og opplæringsløp for Røde Kors Våketjeneste.
- Det vil si å gjennomgå et intervju for vurdering av egnethet, gjennomføre temakurs omsorg - Røde Kors Våketjeneste og gjennomføre skyggevakt før oppstart i Våketjenesten.
- For å være en del av Røde Kors Våketjeneste bør den frivillige gjennomføre våking minst en gang pr år og ha deltatt på samlinger i regi av Røde Kors. For å sikre god kvalitet på tjenesten og ivareta den frivillige, skal den frivillige gi tilbakemelding til sin aktivitsleder i Røde Kors

Våketjeneste etter hvert oppdrag. Den frivillige skal også delta i gruppeveiledning og temamøter.

9. Taushetserklæring og etikkerklæring

- Alle frivillige må undertegne taushetserklæring
- Alle frivillige må undertegne etikkerklæring.
- Taushetserklæringen og etikkerklæringen gjelder også etter at den frivillige har avsluttet sitt engasjement i Røde Kors.
- Taushetsplikten er ikke til hinder for at personopplysninger kan deles med andre som er underlagt samme taushetsplikt, så lenge dette er nødvendig for å utføre en oppgave som frivillig i Røde Kors. Anonymiser så langt det er mulig informasjonen som deles.

10. Synlighet, merking, og bekledning

De frivillige bør benytte bekledning med Røde Kors-logo for å synliggjøre grensesnittet til helsepersonell. Den frivillige benytter minimum Røde Kors ID-kort som synlig identifikasjon. ID-kort returneres til Røde Kors i forbindelse med avslutning av innsatsen og tap av ID-kort skal umiddelbart meldes Røde Kors.

11. Bruk av sosiale medier

Ved bruk av sosiale medier må den frivillige uttale seg i tråd med Røde Kors' verdigrunnlag. Dersom du er usikker når det gjelder bruk av sosiale medier, må du ta kontakt med aktivitetsleder/nærmeste leder. Frivillige skal ikke ta personlig kontakt med pårørende eller dele opplevelser fra oppdraget på sosiale medier. Nødvending informasjon kan deles i aktivitetens egne fora.

12. Bruk av bilder og film

Røde Kors kan bare legge ut og/eller dele bilder på sosiale medier som Røde Kors har rettigheter til. Det betyr at både personen(e) som er på bildet og fotografen har gitt tillatelse til publisering av bildet. Hvis personen på bildet er en del av en aktivitet og ikke hovedmotiv, eller hendelsen på bildet er det egentlige motivet, er det ikke nødvendig å ha spesifikk tillatelse. Deltakere skal likevel ikke kunne identifiseres på bildet. Dersom deltakeren er under 15 år, skal det innhentes tillatelse fra hans/hennes foresatte.

13. Sikkerhet og beredskap

Dersom liv og helse er truet, skal alltid nødetatene kontaktes på disse numrene:

- **1-1-3, 1-1-0 og 1-1-2.** Aktivitetsleder/nærmeste leder skal varsles om ulykken/hendelsen.
- Ved oppdrag i institusjon er institusjonen ansvarlig for å orientere den frivillige om den døende og rutiner innen Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS) på linje med informasjon pårørende får. Spesielt gjelder dette branninstruks og rømningsrutiner.
- Ved forespørsel om våking i private hjem skal aktivitetsleder gjøre en sikkerhetsvurdering på bakgrunn av informasjon fra kommunens helsepersonell, for å kunne inngå avtale om det skal være en eller to samtidige frivillige fra Røde Kors Våketjeneste.
- Frivillige fra Røde Kors Våketjeneste skal avbryte sin vakt når det ikke lenger kjennes på trykghet i oppdraget. Det forutsettes dialog med aktivitetsleder og pleiepersonell.

- Hvis du opplever at oppgavene er vanskelige/utfordrende, involver og be om veiledning fra aktivitetsleder/nærmeste leder.
- Hvis du opplever situasjoner som er kritikkverdige, vanskelige eller ubehagelige, kontakt aktivitetsleder/nærmeste leder/lokalforeningsledelsen og be om ettersamtale.
- Dersom du, etter å ha prøvd å ta opp kritikkverdige forhold lokalt, ønsker å varsle om kritikkverdige forhold i Røde Kors, kan E-postadressen til Røde Kors varslingstjeneste benyttes: varsling@redcross.no. Varslingen kan dreie seg om forhold som kan være ulovlige, uetiske eller i strid med Røde Kors sitt regelverk. Alle forhold som blir varslet, vil bli behandlet konfidensielt. Du som varsler, har rett til å være anonym.

14. Konsekvenser av brudd på Røde Kors' lover og retningslinjer

Brudd på retningslinjen under utøvelse av tjeneste/aktivitet, manglende oppfyllelse av kvalitets- og alderskrav, eller motarbeidelse og opptreden i strid med Røde Kors' lover, kan føre til utelukkelse fra aktiviteten inntil to år.